

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF ORGANIZING DISTANCE EDUCATION

Sohiba Ro‘zmetova

*Chirchik state pedagogical university, PhD student
sohibatohirovna@mail.ru*

Abstract: *Nowadays distance learning is not new thing in education system and almost all countries in the world have practiced it. During this period participants of this system analyzed it and mentioned its advantages and disadvantages, besides, many researches have conducted about online teaching and exact results have presented. Based on these results drawbacks of online lessons are presented in this thesis such as lack of face –to-face interaction, problems related to technology, students’ control and motivation, lack of peer interaction.*

Keywords: *distance education, technological tools, face-to-face interaction, assessment, social isolation, peer interaction*

MASOFAVIY TA’LIMNI TASHKILLASHTIRISHDAGI AFZALLIK VA KAMCHILIKLAR

Sohiba Ro‘zmetova

*PhD, Chirchiq davlat pedagogika universiteti
sohibatohirovna@mail.ru*

Annotatsiya: *Hozirgi vaqtda masofaviy o‘qitish ta’lim tizimida yangilik emas va dunyoning deyarli barcha mamlakatlari buni sinab ko‘rmoqda. Shu vaqt ichida ushbu tizim ishtirokchilari uni tahlil qildilar va uning afzalliklari va kamchiliklarini qayd etdilar. Bundan tashqari onlayn o‘qitish bo‘yicha ko‘plab tadqiqotlar o‘tkazildi va aniq natijalar taqdim etildi. Ushbu natijalarga asoslanib mazkur tezisdan onlayn darslardagi kamchiliklar xususan, shaxsiy o‘zaro ta’sirning yo‘qligi, texnologiya bilan bog‘liq muammolar, o‘quvchilarni boshqarish va rag‘batlantirish, tengdoshlar bilan o‘zaro munosabatlarning yo‘qligi kabilar muhokama qilingan.*

Kalit so'zlar: masofaviy ta'lim, texnologik vositalar, shaxsiy o'zaro ta'sir, baholash, ijtimoiy izolyatsiya, tengdoshlarning o'zaro ta'siri.

Dunyoda 2020-yili ro'y bergan koronavirus epidemiyasi tufayli 1,5 milliarddan ortiq maktab va universitet o'quvchi va talabalari masofaviy, onlayn ta'limga o'tdi. Bu holat zamonaviy axborot va kommunikatsiya texnologiyalari vositalarining ta'lim jarayoniga kirib kelishini va an'anaviy o'qitish usullariga qo'shimcha ravishda yangi o'qitish shakli – onlayn (masofaviy) ta'lim joriy qilinishini tezlashtirdi.

Masofaviy ta'lim – o'qituvchi va o'quvchilarning masofadan turib bir-biri bilan o'zaro munosabatini, o'quv jarayoniga xos bo'lgan barcha tarkibiy qismlarni (maqsadlar, tarkiblar, uslublar, tashkiliy shakllar, o'quv qo'llanmalari) aks ettiradi va o'ziga xos internet texnologiyalarining vositalari yoki interfaollikni o'z ichiga olgan boshqa vositalar bilan amalga oshiriladi. Onlayn ta'limda o'quvchi va o'qituvchi bir-biridan ajralgan holda o'zaro maxsus yaratilgan o'quv kurslari, nazorat shakllari, elektron aloqa va internet texnologiyalari yordamida doimiy muloqotda bo'ladilar. Masofaviy ta'lim mustaqil o'qitish shakli bo'lib, unda axborot texnologiyalari yetakchi vositadir. Zamonaviy masofaviy o'qitish quyidagi asosiy elementlardan foydalanishga asoslangan: axborot uzatish vositasi (pochta, televideniye, radio, axborot va aloqa tarmoqlari), axborot almashinuvining texnik muhitiga bog'liq usullar.

Onlayn (masofaviy) ta'limning afzalliklari quyidagilardan iboratdir:

o'qish xarajatlarini kamaytirish (binolarni ijaraga olish xarajatlari, o'qish joyiga borish-kelish), mashg'ulot vaqtini qisqartirish;

o'quvchi va o'qituvchi o'zaro kelishgan holda darslarning vaqtini, joyini va davomiyligini mustaqil ravishda rejalashtirishlari mumkin;[6;613]

ko'p sonli auditoriya uchun treninglar o'tkazish, yagona o'quv muhitini yaratish uchun zamonaviy vositalar, katta hajmli elektron kutubxonalar va boshqalarni qo'llash orqali o'qitish sifatini oshirish.

Samaradorlik. Onlayn ta'lim o'qituvchilar uchun o'quvchilarga dars berishning samarali usulini taklif etadi. Onlayn ta'lim — video, PDF, podkast kabi bir qator vositalarga ega, o'qituvchilar ushbu vositalardan dars rejalarining bir qismi sifatida foydalanishlari mumkin.[5;1030]

Vaqt va joy qulayligi. Onlayn ta'limning yana bir afzalligi shundaki, u o'quvchilarga xohlagan joyidan o'qishga imkon beradi.

Hamyonboplik. Onlayn ta'limning yana bir afzalligi bu moliyaviy xarajatlarni kamaytirishdir. Onlayn ta'lim jismoniy o'rganish bilan taqqoslaganda arzonroq. Buning sababi, onlayn ta'lim yo'l va ovqatlanish harajatlarini olib tashlaydi. Barcha darslar yoki o'quv materiallari onlayn rejimida mavjud bo'lib, ular qog'ozsiz ta'lim muhitini yaratadi, bu esa arzonroq va atrof-muhit uchun foydali bo'ladi.[3;24]

Talabalarning davomat darajasi yaxshilandi. Onlayn darslarni uydan yoki qulay joydan o'qish mumkinligi sababli, o'quvchilar dars qoldirish ehtimoli kamroq.

Har xil o'quv uslublariga mos keladi. O'quvchilar har xil o'quv uslubni ma'qul ko'rishadi. Ba'zi o'quvchilar vizual ravishda, ba'zi talabalar audio orqali o'rganishni afzal ko'rishadi. Onlayn ta'lim — ta'lim tizimi ko'p jihatdan shaxsiylashtirishga va talabaning ehtiyojlariga mos keladigan mukammal o'quv muhitini yaratishga imkon beradi.[4;2]

Masofaviy ta'limda yuzaga keladigan muammolarni ham eslatib o'tish kerak, jumladan:

o'qituvchidan bilan yuzma-yuz aloqaning yo'qligi: o'qituvchilar bilan kunlik yoki haftalik yuzma-yuz aloqalar mavjud emasligi natijasida o'qituvchidan o'zi haqida

yetarli fikr mulohaza ololmagan o'quvchilar o'ziga bo'lgan ishonchi borasida muammolarga duch kelishi mumkin;

ijtimoiy o'zaro aloqalar yo'qligi.

Monitor yoki telefon ekranlarida diqqatni jamlay olmaslik. Ko'pgina talabalar uchun onlayn ta'limning eng katta muammolaridan biri bu uzoq vaqt davomida ekranga e'tibor berib o'qishni davom ettirish. Shu sababli, o'qituvchilar o'zlarining onlayn darslarini aniq, qiziqarli va interaktiv tarzda o'tkazib, o'quvchilarning diqqatini darsga qaratishga yordam berishlari shart.

Texnologiya masalalari. Onlayn darslarning yana bir eng muhim muammosi — bu Internetga ulanish. So'nggi bir necha yil ichida Internetning aholiga kirib borishi o'sib borayotgan bo'lsa-da, kichik shahar va qishloqlarda, hali ham internet bilan muammolar mavjud.[1;235]

Izolyatsiya hissi. Talabalar o'z tengdoshlari davrasida ko'p narsalarni o'rganishlari mumkin. Biroq, onlayn darsda talabalar va o'qituvchilar o'rtasida minimal jismoniy shovqinlar mavjud. Bu ko'pincha talabalar uchun izolyatsiya tuyg'usini keltirib chiqaradi.[2;10]

O'qituvchilar malakasini oshirish. Ko'pincha o'qituvchilar texnologiyani juda oddiy tushunishadi. Ba'zan, ular hatto onlayn darslarni o'tkazish uchun zarur manbalar va vositalarga ega emaslar.

Ekran vaqtini boshqarish. Ko'pgina ota-onalar farzandlarini ekranga qarab shuncha soat sarf qilishlari sog'liq uchun zararli ekanligidan xavotirda. Ekran vaqtining ko'payishi onlayn ta'limning eng katta tashvishlari va kamchiliklaridan biridir. Ba'zan o'quvchilar ekran oldida o'tirish tufayli yomon holat va boshqa jismoniy muammolarga duch kelishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mallaboev N.M, Boqijonov D.D, Madraximova M.B, Qo‘chqorova D.K. “Masofaviy ta’limni tashkil etishning muammolari.” Mexanika va texnologiya ilmiy jurnali, maxsus son 2022, № 2 (2). 234-bet.
2. Sabila Naseer and Hafiza Zahida Perveen “Perspective Chapter: Advantages and Disadvantages of Online Learning” Courses Massive Open Online Courses — Current Practice and Future Trends
3. Merchant, W. (2020). Exploring the use of Google Classroom to support preservice teacher learning in a blended learning context. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 36(1), 24-38.
4. Elizabeth Stacey and Philippa Gerbic “Seven Principles of Effective Online Teaching: A Practical Guide” <https://ro.ecu.edu.au/ecuworks/8229/>
5. Sidiqova D.Sh. “Zamonaviy ta’limda masofaviy o‘qitish tizimi” Scientific progress volume 2 | issue 7 | 2021 issn: 2181-1601page 1027
6. Ruzmetova, S. T. “BENEFITS OF ONLINE LEARNING AND ORGANIZATION OF ONLINE LESSONS.” *Educational Research in Universal Sciences* 2.17 (2023): 611-616.